

## ANDĚLÍČEK

Štědrovečerní příběh.

V řes i všečen podrost lesní zapadl hluboko do sněhu, kteréhož za prudké chumelenice víc a více přibývalo. V lese nařikal vítr, až staré sosny, jedle i bezlisté buky vzdychaly a hučely, a tlustá vrstva sněhová usazovala se na jejich omšných kmenech. Všecka krajina za toho pochmurného dne byla zamyšlena, smutna; nikde života, nikde ruchu ani hlasu. Tím mileji dojímala útulná myslivna nedaleko lesa. I jelení parohy na zdi pokryty byly tlustou vrstvou sněhu, než šedý dým, z komína se valící, svědčí, že uvnitř oheň, teplo — život.

A věru jako hnízdečko útulna a mila byla světnice u lesních. Na stěně, jako křída bílé, visely v pěkné skupině pušky, tesáky a jiná zbraň myslivecká, naproti pak obraz, na němž zpodoben byl pohřeb myslivcův. Zvířata lesní nesla rakev zdobenou zbraní, kloboukem a lesním rohem, za rakví pak kráčeli jeleni, laňky i všecka jiná družina pod zeleným, lesním krovem bydlicí. Kolem dvou oken v průčelí vinul se tmavozelený břečťan od podlahy téměř až do stropu. Paní lesního si okna na zimu pěkně upravila. Mezi dvojitá okna nasypala suchých pilin, pokrytých šedozele-ným mechem. Přirozený ten polštář ozdoben byl rudými jahodami jeřabinovými, které až dosud v okénku vikýřovém na mrazu byly visely. Vedlejší, parádní pokojík byl ještě mnohem hezčí, ana si jej paní lesního jak náleží vyšnořiti mohla. Nepřineslať muži věno své v uzlíčku, jsouc dcerou majetného měšťana.

U lesních bylo pěkně a tím mileji, podíval-li se člověk jasným oknem do širé, zasněžené krajiny, naslouchal-li hučení větru, šumotu starých stromů, jichž klátící se kmeny tak smutně vrzaly. Ve světnici však syčelo, broukalo i praskalo v tmavých hliněných kamnech a růžová ohně zář kmitala se na vydrhnuté podlaze a na stěně tím jasněji, ano šero venku i v jizbě se rozkládalo.

Šero, ticho, ani hlásku — černá hodinka.

Paní lesního pilně chystá a strojí se služkou v kuchyni, občas odbíhající do parádního pokojíčka. Jeť dnešního dne tolik příprav a práce!

Štědrý večer!

Ticho ve světnici. Hodiny pravidelně cvakají, venku vrána časem zakráká a teď od lesa se ozval skřehot sojákův.

Vítr, opřev se do oken, zahučel a plamen v kamnech milým hlasem mu odpověděl.

Dveře se zvolna a tiše otevřely. Mrazivý dech přivalil se do světnice bílými kotouči a za ním polootevřenými dveřmi všouralo se děcko nesměle a bázlivě, dveře za sebou namahavě zavírajíc. Devítileté asi děvčátko mělo hlavu šátkem ovinutou, a od bělavých šatečků, jimiž oděno bylo, patrně odrážely se drobné ručky, červené jako rak. Lepkavý sníh obalil malému tomu stvoření nízké střevíčky. Zastavivši se nedaleko dveří, kolem se rozhlíželo přešlapávajíc. Zajisté mělo nohy oznobeny. Po chvíli, když teplo blaze působilo a nikdo nepřicházel, spustilo děvčátko jasným dětským hlasem:

„Gloria, gloria in excelsis deo!

Vstaňte, pastouškové, vstaňte!

Narodil se nám spasitel!“

Zpěv působil.

Vedlejšími dveřmi vystoupila z kuchyně služka, nesoúc v ruce planoucí svíčku. Dítě, nenechávajíc se vytrhovati, zpívalo dále.

„Ach, paní, pojdte se podívat!“

Za statnou služkou zjevila se štíhlá, útlá žena lesního. Zář svíčky osvětlovala její pěknou, mírnou tvář.

Přes bílé, čisté čelo měla tmavé vlasy hladce sčesány, což jí velmi slušelo, jakož i sněhobílá zástěrka na tmavých šatech.

Děvčátko, právě dozpívavši, zíralo velkýma modrýma očima na laskavou paní.

Ženy se divily.

„Ach, jak je divně ustrojena! Co je zač?!“

„Chudinka, všecka zimou zkřehlá! Tváříčky jí promodrávají, a ty ručky!“ litovala paní.

„Sem pojd' na dlážka ku dveřím!“ poroučela služka.

Bylť se sníh na střevíčcích dívčích v loužku proměnil, hyzdě podlahu čistě vydrhnutou.

„Odkud jsi?“ tázala se paní, k děvčátku se sklánějíc. Upřelo na ni oči, patrně nevědouc, co odpovědět.

„Odkud jdeš?“

„Z Doubravice.“

„Sama? ... Je-li možná! Ach, ubože!“

„Či pak jsi?“ vyptávala se opět služka.

„Janovských —“

„A bydlíš tam v Doubravici s tatínkem a maminkou?“

„Ne, my jsme tam přišli s tatínkem —“

„A kde je tatínek?“

„Nevím. Odešel a povídal, abych čekala. Tatínek nešel a já mu šla naproti —“

„Chudinka, zbloudila. Maminku nemáš?“

„Ne, ta mně již umřela.“

„Nech ji, Baruško, vždyť vidíš, že se třese. Jdi a přines jí něco pro zahřátí. Neboj se, děvčátko, pojd' sem a ohřej se. Dej šátek s hlavy, počkej, pomohu ti — ale můj bože, co to máš?!“ zvolala udiveně paní, odvázávši ne příliš teplou rouchu s hlavy.

„Křídla,“ odtušilo prostě děvčátko a usmívalo se.

Paní lesního, držíc svíčku v ruce, patřila za chvíli na ten neobyčejný zjev.

Tu stálo před ní něžné děvčátko, jehož světlé vlasy padaly v prstencích až na ramínka, na nichž připevněna byla motýlí křídla z bledě zeleného papíru s růžovými oky.

„Proč máš ta křídla?“

„Jsem andělíčkem.“

„Kdo ti je dal?“

„Tatínek.“

„A proč?“

„To hrajeme divadlo.“

„Jak že se jmenuješ?“

„Janovských Emilka.“

Paní lesního hleděla na toho andělíčka udiveně i soucítěně. Zdálo se, že o něčem přemýšlí.

Tu oznámila děvečka, že přichystala polévku pro toho nenadálého hosta. Teprve nyní se divila, vidouc děvčátko v bílých šatečkách s pestrými křídly, ano se ubírá za paní do kuchyně, kdež tomu unavenému prokřehlému andělíčkovi rybí polévka chutnala, že bylo až milo se podívat.

Ve větším pokoji nastalo zase šero. Zář ohňová prve světlem svíčkovým zaplašená chvěla se opět na podlaze a na stěně.

Venku zahučel vítr a přinesl s sebou zvuk.

Tmou zatím nastavší ozvaly se temné hlasy zvonečků, jež co chvíli stávaly se zřetelnějšími a jasnějšími, až zanedlouho zazvučely vesele u samé myslivny; zároveň bylo slyšeti hlasité, radostné štěkání.

Před myslivnou zarazily saně tažené jedním koněm.

Zanedlouho vstoupil do světnice statný myslivec pěkné postavy, černých vousů a tmavých, jiskrných očí. Sotva že dvěře otevřel, už vyběhla mu ženuška čiperně jako laň naproti, a něžně se k němu přitulivši, zvedala k němu hlavu, aby ho políbila.

Setřev s vousů jíní, políbil několikráte po sobě její červené, svěží rty a tázal se jí srdečně, jak se měla. — Pak, než sama se otázala, vyřizoval:

„Vaši jsou zdraví, pozdravují tě a těší se, že k nim na Boží hod přijedeme. Posílají ti —“

V tom vešla děvečka, přinášejíc ze saní několik balíčků. Myslivcová již po nich sahala, ale manžel zasmáv se zabránil jí.

„Nech, můj holečku, až pak — zatím je dám pod stromek — pak uvidíš, co ti Ježíšek nadělil —“

„Učiň tak tedy, ale hned; a pak přijď sem — nebo počkej, já to tam sama zanesu —“ dodala jaksi chvatně.

Myslivec se usmál a nechal tak.

Ženuška odnesla balíčky, jež dárky od její rodičů a sestry z města obsahovaly, do vedlejšího pokojíka. Tam na stole uprostřed stojícím vypínal se v šeru hezký stromek vánoční, pod nějž když dárky uložila a urovnala, ihned k muži se navrátila.

„Hned bude večere —“ a již nařizovala služce, aby prostřela, sama pak chtěla do kuchyně.

Muž ji zastavil.

„Povím ti novinu. Když jsem se vracel, dohonil jsem před Doubravicí dvoje selské saně. Ihned na mne volali, abych se zastavil a šel se k saním podívat, že něco divného vezou. Na slámě vzadu na saních ležel člověk. — Vypravovali, že ho našli u cesty na hromadě kamení — kde si usednul a zmrzl. Pravili, že ho ráno v doubravické hospodě viděli a že tam pil kořalku. Pak když do města odjeli, že asi také tam chtěl, ale cestou, poněvadž byl napilý, že přišla na něj dřímota, usedl a usnul na věky. Byl velmi sešlý, zpustlý, bídně oděný, nicméně, když jsem se mu dobře do tváře podíval, poznal jsem ho —“

„A kdo to byl?“

„Janovský — herec,“ odtušil myslivec a zamyslíl se.

„A kam ho zavezli?“

„Při cestě ho tak nechtěli nechat — zavezli ho do vsi a tam ho uloží na hřbitově do komory. — O Štědrém večeru — ale,“ jako by si vzpomněl, „— kdyby byl sám! Nebylo by ho škoda, ale měl dítě — sedláci povídali, že měl s sebou malé děvčátko — to že nechal asi ve vsi —“

„A co se s ním stalo?“

„Zajel jsem schválně do vsi a ptal jsem se po něm. Povídali, že mu Janovský přikázal, aby tu na něj čekalo, protože by do města nedošlo. Když dlouho nešel, začalo prý plakati, pak ani se nenadáli, ztratilo se a více nepřišlo. Šlo bezpochyby tatínkovi naproti a zabloudilo někde. — Chudák, mohlo se mu třeba tak státi, jak otcí —“

Ženuška mlčela. Pak náhle vzhopivši se řekla: „Musím dávat na stůl.“

Myslivec neodpověděl. Zamrzelo ho, taková že byla ženina odpověď. „Což ještě nezapomněla?“ pomyslíl si a přistoupiv k oknu hleděl ven do šera, kde vítr vál a vzdouval kotouče sněhu. Děcko zmrzlého muže nešlo mu z hlavy. Viděl je, ano zkrhlé zavátou cestou bloudíc pláče, po pomoci darmo se ohlíží, ano na smrt ustrašeno a unaveno na kámen usedá a usíná. — Dnes Štědrý večer — tisíce dětí raduje se z dárků, ze stromků světly ozářených — co výskotu, co radosti — a Juliino dítě někde u cizího prahu — anebo snad docela. — Kdyby Julie to viděla — ó dobře, že v Pánu. —

Myslivec myslil a vzpomínal. Ze šera vynořila se sličná postava Julie, jeho první lásky — byl s ní šťasten, ale ne na dlouho. Přišla společnost do města a při ní byl herec Janovský, krásný, ale lehkovážný, hýřivý muž. Ten Julii udělal. Zapomněla na mysliveckého adjunkta a dala se tak novým milencem omámiti, že opustila svou starší sestru, s kterou se živila šitím, a odešla do světa. Stala se herečkou, ale za čtyři leta zemřela, nešťastná, zoufalá, v bídě a v nouzi. Muž její stal se pijanem, zapomněl na své sliby a přísahy — zajisté to šlo s ním tuze rychle s kopce — zajisté ho už nikde nechtěli, neboť toulal se s dceruškou sám světem.

Na to vše myslivec vzpomínal. Snad žena jeho žárlí — na koho? Mrzelo jej, že mu tak odpověděla.

Sama myslivce vroucně milovala, ale proč neměla ani

slovička soustrasti pro to ubohé dítě? Snad proto, že to dítě Juliino?

„Pojď večeřet,“ zaznělo za ním tichým, lahodným hlasem. Obrátiv se, spatřil ženu, ana mu ve tvář tak vroucně laskavě hledí a se usmívá.

„Má tě tak ráda!“ pomyslí si.

Zasedli za stůl a večeřeli sami dva. Z počátku mlčeli a bylo slyšeti jen hučení větru u lesa a praskání ohně z druhého pokojíka. Za chvíli začala ženuška sama. Byla tak veselá, hovorná, usmívala se i zažertovala, takže i stín s mužovy tváře zmizel. Mluvila o darech, těšila se na to, co jí rodiče, sestra, poslali, byla dychtivá, co jí muž přivezl.

Myslivec naslouchal tomu dětsky veselému, upřímnému hovoru, až sám se do řeči dal, a brzo zapomněl na všechno, a když povečeřeli, vstala ženuška rychle a chopila se jeho ruky.

„Tak už pojď se podívat, co nám Ježíšek nadělil!“

„Myslím, můj broučku, že se dočkati nemůžeš,“ usmál se myslivec. „Viděl jsem, jak jsi u stolu pospíchala.“

„I — nu nemohu, opravdu,“ přiznala se a líčko její zazářilo radostí.

„A nějak jsi se potutelně usmívala — nevím —“

„Ale tak už pojď,“ a vedla jej k pokojíku, jehož dveře se rychle rozevřely.

Myslivec však náhle na prahu krok zarazil a všecek udiven hleděl do pokojíčku, neutajil svého překvapení.

Uprostřed na stole stál vysoký stromek, obalený cukrovím, zlacenými ořechy, jablky, fíky; na haluzích jeho hořely přčetné svíčky v lesknavých a pestrých skřipcích, rozlévajíce mile vytopeným pokojíkem zář přejasnou. Pod stromkem na stole ležely hojné dary z města myslivcové zaslané, vedle pak ty, jež muži svému připravila. U samého stolku stála měkká lenoška, v níž malé, sličné děvčátko tvrdě spalo. Mělo na sobě bělavé šatičky, hebounké, kadeřavé vlasy padaly mu na ramínka, tváře se rděly líbezným nachem. Ručky na klínu složené držely krásné červené jablko, a jak děvčátko trochu ku pravé straně bylo nachýleno, vykukovalo na levém ramínku zelenavé křídlo motýlí s růžovým okem.

„Co je to?“ ptal se myslivec.

„Andělíček!“ zajásala žínka a v radosti své objala milovaného muže.

„Kdo je to?“

„Zabloudil sem zvečera, je to ubohý, opuštěný andělíček — Juliino dítě.“

Myslivec sebou trhl, pak objal prudce svou ženušku.

„Odpusť, odpusť, křivdil jsem ti prve.“

A ona, pozvednouc zardělou tvář, již byla na jeho prsa přitiskla, zašeptala:

„A nenecháš ho odletět?“

„Chceš, aby zůstal?“

Přikývla hlavou a blaženě se usmívala. On pak znovu ji k sobě přivinuv, líbal jí čelo, líce i rty.

„Andělíčku!“